

1917 **100** LET POCTIVÉHO ŘEZNICKÉHO ŘEMESLA

Řezníci z. Kostelce
GARANCE KVALITY A POCTIVOSTI

Pražské pivnice a kulturní tradice

IVAN JEMELKA

Pobyt v hospodě je součástí rituálu, kde hlavní roli nehraje alkohol, ale společnost, hovor, zábava, dobrá nálada a uvolnění. Hospoda byla a je i dnes obrazem kulturní úrovně a životního stylu, plní komunikační funkci a její prostředí je schopno inspirovat k dobročinnosti a k vzájemnému porozumění. Hospoda je něco mezi lékárnou na tišící a povzbuzující prostředky, univerzitou, parlamentem a kostelem. Napsala Mgr. Jitka Soudková ve své diplomové práci *Kultura piva v české společnosti*.

Rozhodli jsme se proto porozhlédnout po některých historických pražských pivnicích, ale i kavárnách, restauracích či bufetech. Zapátrat v jejich minulosti, zda v nich najdeme určité stopy nebo odrazy „životaběhu“ české společnosti. Jsme si téměř jisti, že ano, neboť hospody jsou pro Čechy jakousi prastarou sociální sítí, jejímž principem ale není (na rozdíl od těch elektronických) místní komunity disociovat, nýbrž asociovat.

K uskutečnění uvedeného záměru jsme využili osobní zkušenost, otevřené zdroje i velmi důkladné tři díly knihy Lukáše Berného „Kde pijí múzy čili Za kumštem po lokálech“.

Pivnice U zlatého tygra

V roce 1935 hostinský František Skořepa, řečený Prdlajz, koupil již zavedenou pivnici Plzeňský Pilsner Restaurant (dříve v Dominikánské, od roku 1870 v Husově ulici číslo 228) a hned zavedl svá pravidla. Nepodával tvrdý alkohol, protože podle jeho názoru destiláty jsou potencionálním zdrojem nepříjemností, zatímco konzumace piva spíše uklidňuje. Kromě toho dával najevo, že do hospody ženy a děti nepatří. Zejména dámy považoval za možný zdroj konfliktů, podobně jako kořalky. Skořepa nejspíš nebyl misogyn, jen praktický člověk a zakladatelka Ženského klubu českého, senátorka Františka Plamínková, v té době asi k Prdlajzovi na pivo nechodila. Skořepův respekt prý získala jen manželka plukovníka RAF Helena Prýmková, která v doprovodu svého chotě vypila rok po válce v jeho pivnici 22 piv.

Skořepa byl proslulý skvěle ošetřovaným pivem i perfektně mytým sklem, a dokud neměl kuchyni, i toleranci k donesenému jídlu, ať to bylo cokoli, byť i zabalené v mastném papíru od uzenáře.

Proměna motyky v tygra

V roce 1935, kdy Skořepa hostinec v Husově ulici koupil, zbyla na místě, kde byl původně znak krácejícího zlatého tygra, jen lampa.

Podnik U zlatého tygra byla původně klasická kavárna a říkalo se jí U Šocha mladšího. V třicátých letech 19. století nabízela tehdy mimořádnou službu: noviny a časopisy k přečtení zdarma. I proto údajně k Šochovi chodili čeští vlastenci jako J. K. Tyl, František Palacký nebo F. L. Čelakovský a další.

Dům U tygra existoval již v patnáctém století. Říkalo se mu ale U kopáče, protože tehdy měl ještě ve znaku motyky a byl majetkem nožíře. První domy byly v Dominikánské ulici postaveny pravděpodobně už ve 12. století v románském stylu. Dům U zlatého tygra vznikl nejspíš později, protože má gotické základy. Objekt byl později přestavěn a dostal nejdříve renesanční a poté barokní vzhled.

Někdy kolem roku 1550 nový majitel domu nahradil „motyky“ ve znaku černým tygrem a v průběhu 17. století některý z dalších vlastníků změnil barvu tygra z černé na zlatou. Podle dochovaných záznamů počátkem 18. století začal tento objekt sloužit jako zájezdní hostinec.

V roce 1936 Skořepa celý dům zrestauroval, znak krácejícího (byť poněkud toporně) zlatého tygra obnovil a pivnici přejmenoval na Skořepovu plzeňskou pivnici U zlatého tygra. Portrét Skořepy s tygřím mládětem se zachoval dodnes. Kde se mládě vzalo a jaký byl jeho osud, o tom existují legendy.

Mezi Národním divadlem a sv. Jiljí

„U tygra“ se záhy začali scházet pražští umělci. Kromě dobrého piva i obsluhy to bylo patrně místem, tedy kousek od Národního divadla na Starém městě mezi kostelem sv. Jiljí a Betlémskou kaplí. Roli jistě sehrál i svéráz hostinského, který vtiskl podniku osobitou atmosféru. Přes své výhrady k hostům ženského pohlaví a oddanost pražské fotbalové Slávii to byl veselý člověk. Navíc měl Prdlajz nepochybně i vrozený talent pro to, co bychom dnes nazvali marketingem. Možná hrál jistou úlohu také fakt, že přítelem Skořepy byl Slavoboj Tusar, ředitel tiskárny Melantrich a bratr ministerského předsedy Vlastimila Tusara.

Zdroj: www.uzlatehotygra.cz

Mezi Skořepovy hosty patřili například Rudolf Deyl, Karel Burian, Vlasta Burian, Theodor Pištěk, Ferenc Futurista, Eduard Bass a další. Hostinec údajně navštívil při své návštěvě Prahy inkognito francouzský premiér Édouard Herriot.

O oblíbě „Tygra“ mezi předválečnou pražskou smetánkou celkem dobře svědčí sešlost gratulantů k padesátinám Prdlajze v roce 1935: herec Zdeněk Štěpánek, malíř Josef Lada, výtvarník Karel Lindauer a další. Ostatně bohémskou klientelu si Skořepa získal již v pivnici Na rybárně na Betlémském náměstí číslo 10 (dnes Restaurace U Plebána), kterou provozoval jako nájemce před rokem 1935.

Protektorát, znárodnění, normalizace, přítomnost

Hospoda „U tygra“ přečkala celkem bez úhony Protektorát Čechy a Morava. Pouze dočasně nesla název Skořepas Pilsner Bierstube a v květnu 1945 prý její štamgasti postavili před vchodem barikádu.

Po válce k „tygrím“ štamgastům přibyli například Jan Werich nebo Bohuš Záhorský a samozřejmě Klub inteligence Zlatá Praha – bohémská stolní společnost proměnlivého složení.

Po roce 1948 a znárodnění připadla pivnice U zlatého tygra podniku Restaurace a jídelny. Hospodu ale nadále vedl Skořepa a počínal si tak, že v roce 1953 dostal cenu za nejlepší provozovnu.

Koncem padesátých let „Tygra“ převzal František Procházka zvaný Franta Viržinko, protože viržinka kouřil prakticky pořád. Převzal také číšnice Věru a Vlastu i pravidlo, že malá piva se netočí, destiláty nepodávají, a zavedl zvyk

podložený zákonem, že podnapilým hostům se nenalévá. Byl to vášnivý myslivec, organizoval hony v okolí Dubé, kde měl chalupu. K účastníkům této kratochvíle patřila i řada známých lidí jako zpěvák Waldemar Matuška, herec Rudolf Hrušínský, ale i švédský král Gustav Adolf. Procházka ozdobil stěny pivnice malými a velkými parohy. Pod nimi, později, každé úterý, sedával spisovatel Bohumil Hrabal.

Zůstalo tam po něm několik fotografií, bysta, obraz a historky, které se točí převážně kolem jeho svérázných zvyklostí. Nesměl ho nikdo oslovit, dokud sám nepromluvil, platil za ostatní, dokázal být hrubý, pokud se mu něco nelíbilo a tak podobně.

Procházka přivezl z Dubé, z tamní pobočky Severočeských mlékáren, pivní sýr, který se pak „U tygra“ podával s máslem, hořčicí, cibulí, pepřem, paprikou, sardinkou a rozotíral s pivem.

V roce 1964 prošel celý restaurační objekt „U zlatého tygra“ rekonstrukcí. V prvním patře, v kanceláři, se pak konaly konspirační schůzky mezi představiteli nadcházejícího Pražského jara a zahraničními diplomaty.

„U tygra“ se vystřídali další hostinští: Josef Havlena, Bohumil Kolář a v roce 1976 Karel Hulata, který vede pivnici dodnes. Jeho zásluhou si tato hospoda zachovala původní ráz a do jisté míry i atmosféru. Samozřejmě k „Tygrovi“ patří i jeho výčepní, kuchaři, číšníci a číšnice. Často svérázné postavy, jejichž seznam by byl dlouhý.

Clinton, Black Sabbath ... a Švejek – ne, ten ne

K „Tygrovi“ chodila různorodá, dnes by se podle zásad politické korektnosti řeklo pluralitní společnost. Dělníci, řemeslníci, učni, studenti, jejich učitelé, sportovci slavní i ty

Bohumil Hrabal s tehdejšími prezidenty Václavem Havlem a Billem Clintonem v pivnici U zlatého tygra, leden 1994

Zdroj: www.tresbohemes.com

méně, umělci uznávaní i neuznaní či na indexu, esenbáci v uniformě i ty bez ní (U zlatého tygra byl zadržen v roce 1981 v rámci akce Asanace písničkář Vlastimil Třešňák) a nakonec, navzdory Skořepovi, i ženy. Seznam populárních jmen by byl vydal na knihu, neboť málem každý, kdo něco znamenal nebo alespoň chtěl znamenat, pivnici v Husově ulici navštívil. Zejména poté, co se z „Tygra“ stala Hrabalova domovská hospoda. Korunu tomu nasadil prezident Václav Havel, který do pivnice U zlatého tygra přivedl amerického prezidenta Billa Clintona a velvyslankyni USA při OSN Madeleine Albrightovou na pivo a řízek v bramboráku (řízek v bramboráku vymyslel kuchař Jiří Pulkrábek, který „U tygra“ vařil v osmdesátých letech). Havla svět bral

jako umělce momentálně v úřadu hlavy státu, a proto jeho pohnutky nikdo, včetně americké administrativy, nezkoumal. Nicméně z pivnice se tak stala zastávka i pro celebrity světového formátu jako Leonard Bernstein, skupina Black Sabbath, Helen Mirren, Denis Hopper, Philippe Noiret či Franco Nero. A když Clinton, tak také německá kancléřka Angela Merkelová, generální tajemník NATO do roku 1994 Manfred Wörner a další a další. Turisté, kteří přicestují do Prahy, stojí přirozeně před „Tygrem“ dlouhou frontu. Existuje snad exkluzivnější místo, které by v české metropoli mohli navštívit?

Skvělé pivo zůstalo

Kromě pelu slávy se ovšem pivnice U zlatého tygra stále vyznačuje skvělým pivem. V roce 1999 získala tato hospoda první certifikát o kvalitě čepované plzně a jeho držitelkou je stále. V roce 2010 to byla navíc červená pečeť Plzeňského Prazdroje a v roce 2014 označení za nejlepší pivnici ČR v mezinárodní ročence The World 50 Restaurants.

A ještě něco. Pokud si odmyslíme poněkud pošetilé lidské přání, posedět chvíli tam, kde sedávali slavní, v naději, že i na nich tím ulpí něco slávy, v pivnici U zlatého tygra spolu s těmi slavnými jmény vysedávala historie. U piva se tu probíraly vzlety i pády Čechů (dříve Čechoslováků) z různých úhlů pohledu i naděje či jejich konce. Bylo to místo střetávání, potvrzování názorů, místo zábavy i místo k seznámení. Byl to, jak by se dnes řeklo, živý veřejný prostor. To už dnes asi tolik není. Život se posunul dál. Do barů, klubů, kaváren a restaurací, kde je více zábavy i příležitosti k navazování známostí, kde se více mluví o sobě, ale méně o naději či beznaději nás českých občanů, a chcete-li, obyvatel Evropy.

